

Sosiaali- ja terveysministeriö
Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto

Asia: Kuulemistilaisuus ja lausunto 25.9.2024 valvontalain muuttamisesta

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua yllä olevassa asiassa.

Aluksi

Yksityisellä sektorilla suuri merkitys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottamisessa ja julkinen sektori tarvitsee rinnalleen yksityisen sektorin jatkossakin tuottamaan palveluita laaja-alaisesti ja etenkin tietyillä erikoisaloilla, joissa julkinen ei pysty tarjoamaan riittäviä palveluita tai palveluita lainkaan.

1.1.2024 voimaan tullut sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaki ei ole ollut onnistunut. Lain oli tarkoitus keventää kaikkien toimijoiden hallinnollista taakkaa ja myös kustannuksia.

Palveluntuottajien, varsinkaan yksityisten ammatinharjoittajien tai yhden miehen yhtiöiden osalta, tämä ei ole toteutunut, vaan niiden osalta byrokratia ja kustannukset ovat kasvaneet aiempaan nähden.

Lain monissa kohdissa on tulkinnan varaa eikä lakia ole riittävästi yhteensovitettu muun uuden lainsäädännön kanssa (esim. asiakastietolaki). Lain rekisteröintimenettelyn ja Soteri-rekisterijärjestelmän käyttöönotto on aiheuttanut epätietoisuutta ja ongelmia, koska riittävää ohjausta palveluntuottajille ei ole tullut riittävän ajoissa. Asiaa ei helpota se, että uusi valtakunnallinen lupa-, ohjaus- ja valvontavirasto tulee aloittamaan toimintansa vuoden 2026 alusta lukien eli samaan aikaan nyt kyseessä olevan väliaikaisen lain voimassaolon päättymisen kanssa. Tämä antaa aiheutta epäillä onko viranomaisen toiminta silloin kaikilta osin resurssoitua ja sujuvaa, mikä pitäisi varmistaa, jotta nykyisenkaltaiseen tai vastaavaan tilanteeseen ei ajauduttaisi.

Nyt kun valvontalaissa monimutkainen rekisteröintimenettely on asetettu palvelujen tuottamisen edellytykseksi, on tämä vaikeuttanut olennaisesti palvelutoiminnan aloittamista. Tämä on taasen johtanut siihen, että palvelujen saatavuus jo muutenkin vaikeassa sosiaali- ja terveydenhuollon tilanteessa on heikentynyt. Tämä on valitettavaa erityisesti tietyillä maantieteellisesti haastavilla alueilla, joilla palvelutoiminta voi olla hyvinkin yksittäisten pienten toimijoiden varassa. Viimekädessä tämä kurittaa koko terveyspalvelujärjestelmää. Lain haasteet ovat vaikuttaneet myös halukkuuteen ryhtyä elinkeinonharjoittajaksi tai laajentaa toimintaa.

Aiemman lain aikana itsenäinen ammatinharjoittaja pystyi aloittamaan toimintansa heti tehtyään ilmoituksen aluehallintovirastoon ja toiminta voitiin aloittaa matalalla kynnyksellä. Niin tulisi olla edelleen.

Suuri osa terveydenhuollon palveluntuottajista ovat yksityisiä elinkeinonharjoittajia tai yhdenmiehenyhtiöitä, jotka toimivat suurilla lääkäriasemilla vuokralaisina.

Palveluntuottajat voivat joutua vaihtamaan tai vaihtavat lääkäriasemalta toiselle, joskus nopeassakin tahdissa (esim. jos yrittäjäsopimus päätetään lyhyellä irtisanomisajalla lääkäriaseman taholta). Tällaisissa tilanteissa elinkeinonharjoittajan on erityisen tärkeää päästä aloittamaan toimintansa mahdollisimman pikaisesti uudessa paikassa. Rekisteröinnin luvattoman pitkä käsittelyaika viivästyttää tällaisia siirtymisiä.

Rekisteritekniset ongelmat ja epäselvyydet, mitkä muutokset katsotaan olennaisiksi ja mitkä vähäisemmiksi ovat aiheuttaneet epätietoisuutta. Tämän takia pitäisi täsmentää, mitkä toiminnan muutokset arvioidaan niin olennaisiksi, että niihin tarvitaan viranomaisen erillinen hyväksyntä. Kun palveluntuottajan toiminta pysyy samana eikä itse toiminnassa tapahdu merkittäviä muutoksia, niin esim. palvelupisteen osoitteen muuttamisen pitäisi olla pelkästään ilmoitusluontoinen, tekninen ja maksuton asia.

Esitetty muutos

Nyt esitetyllä väliaikaisella lailla säädettäisiin tilapäisesti yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden verrattavassa asemassa olevien pienten palveluntuottajien mahdollisuudesta laissa muuten säädetystä poiketen aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröityyn toimintaan olennainen muutos ennen lain mukaista rekisteröintipäätöstä.

Laki on kannatettava ja tervetullut. Kun laki nyt avataan ja tällainen menettely on uuden valvontalain puitteissa katsottu mahdolliseksi, olisi tärkeää samalla säätää lakiin konkreettisia parannuksia, jollaisena voitaisiin pitää esim. sitä, että palveluntuottajan hakemus hyväksyttäisiin heti, mikäli se ei olisi olennaisilta osin vaillinaisen ja annettaisiin hakijalle mahdollisuus täydentää hakemustaan myöhemmin. Rekisteröintikäsittelyssä olisi hyvä eriyttää tilanteet uusien toimijoiden ja jo rekisterissä olevien palveluntuottajien osalta, jotka hakevat muutoksia, joissa ei ole todellista riskiä toiminnalle.

Rekisteröinnin käsittelyaikaa tulisi nopeuttaa ja virtaviivaistaa, mikä palvelisi kaikkia osapuolia. Tämän takia olisi tärkeää säätää viranomaisen toiminnalle määräaika käsittelyä varten.

Näin varmistettaisiin jatkossa yksityisten elinkeinonharjoittajien ja yhden miehen yritysten mahdollisuus tehdä muutoksia toimintaansa ilman käsittelyajoista mahdollisesti koituvia taloudellisia

ym. menetyksiä. Palveluntuottajan ei pidä joutua kärsimään viranomaisen toiminnasta ja sen viiveistä, koska viimekädessään kysymys on perustuslain mukaisesta oikeudesta elinkeinonharjoittamiseen.

Lääkäriliitto antaa mielellään lisätietoja ja on käytettävissä lain saattamiseksi mahdollisimman toimivaan muotoon.

Kunnioitavasti

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO RY.

Kati Lehtonen,
lakimies, VT